

PM

Sammanställning av revisions- berättelser åren 2012–2022

Januari 2024
Richard Norberg och Clara Wiklund
Revisionskontoret
Region Västerbotten
Diarienummer: REV 34-2023

Innehåll

1. Sammanfattning	3
2. Inledning	4
Grunder för anmärkning eller avstyrt ansvarsfrihet	4
3. Regionstyrelsen	7
Revisionsberättelsen för år 2012	8
Revisionsberättelsen för år 2013	8
Revisionsberättelsen för år 2014	9
Revisionsberättelsen för år 2015	10
Revisionsberättelsen för år 2016	11
Revisionsberättelsen för år 2017	12
Revisionsberättelsen för år 2018	12
Revisionsberättelsen för år 2019	14
Revisionsberättelsen för år 2020	14
Revisionsberättelsen för år 2021	15
Revisionsberättelsen för år 2022	16
4. Hälso- och sjukvårdsnämnden	16
Revisionsberättelsen för år 2012	17
Revisionsberättelsen för år 2013	18
Revisionsberättelsen för år 2014	18
Revisionsberättelsen för år 2015	18
Revisionsberättelsen för år 2016	19
Revisionsberättelsen för år 2017	19
Revisionsberättelsen för år 2018	19
Revisionsberättelsen för år 2019	19
Revisionsberättelsen för år 2020	20
Revisionsberättelsen för år 2021	20
Revisionsberättelsen för år 2022	21

1. Sammanfattning

Sammanställningen visar bedömningar i revisionsberättelser under perioden 2012 – 2022 för regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden. Positivt är att regionen under perioden ofta har haft ekonomiska överskott. Redovisningen visar att återbetalda sjukförsäkringar, intäkter från kapitalförvaltningen och riktade statsbidrag har bidragit till de positiva resultaten. Negativt är att hälso- och sjukvårdsnämndens verksamheter återkommande har haft underskott. Undantag är år 2021 då riktade statsbidrag för pandemin bidrog till att nämnden hade ett överskott med knappt 140 miljoner kronor. I revisionsberättelserna har revisorerna vid upprepade tillfällen uttryckt oro över att hälso- och sjukvårdsnämnden har haft återkommande underskott. Revisorerna har påtalat att nämnden behöver bli mer aktiv i sin styrning.

I revisionsberättelserna har revisorerna uppmärksammat att regionstyrelsens och hälso- och sjukvårdsnämndens styrning och kontroll inte har varit tillräckligt utvecklad. Otydliga ansvarsförhållanden och svagt utvecklat tjänstepersonsstöd har enligt revisorerna bidragit till svårigheter för regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden att styra. Revisorerna har riktat kritik i revisionsberättelserna men föreslagit beviljad ansvarsfrihet för regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden. För år 2014 lämnade två av revisorerna anmärkning mot landstingsstyrelsen för otillräcklig uppsikt över hälso- och sjukvårdsnämnden. Fem av revisorerna bedömde att bristerna i uppsikten inte var så allvarliga att de skulle lämna anmärkning.

Revisionsberättelsen för år 2022

I revisionsberättelsen för år 2022 konstaterade revisorerna att pandemin hade medfört stora negativa konsekvenser för regionen. Verksamheterna var hårt pressade för att upprätta ordinarie verksamhet och ta hand om uppskjuten vård. För år 2022 redovisade regionens verksamheter underskott och regionens som helhet hade ett negativt resultat. Bidragande orsaker till underskottet var negativ utveckling på pensionsportföljen och ökade kostnader på grund av inflationen. En annan orsak till underskottet var att de riktade statsbidragen för pandemin och uppskjuten vård hade minskat. Med hänsyn till det pressade vårdläget bedömde revisorerna att verksamheten i allt väsentligt var genomförd på ett ändamålsenligt sätt. Revisorerna konstaterade att ökade kostnader som uppstått på grund av inflationen var svåra för regionstyrelsen och nämnderna att påverka. Revisorerna bedömde att verksamheten utifrån ekonomisk synpunkt var genomförd på tillfredsställande sätt.

Revisorerna framförde dock att det fanns allvarliga brister i den strategiska styrningen som regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden behövde åtgärda. Otydliga ansvarsförhållanden och outvecklade strukturer bidrog till svårigheterna att styra. En tillbakablick visade att problemen i den strategiska styrningen hade byggts upp under en lång period. Bristerna var av sådan omfattning att de underminerade förutsättningarna för den demokratiska styrningen. Revisorerna framförde att det inte var hållbart att brister inte blev åtgärdade. Revisorerna uttryckte också oro för regionens framtida ekonomi. För år 2023 var det budgeterat ett underskott och revisorerna bedömde att det fanns risk att underskottet skulle bli svårt att återställa.

2. Inledning

Revisorerna avslutar varje verksamhetsår med att skriva en revisionsberättelse som lämnas till regionfullmäktige. I revisionsberättelsen gör revisorerna en sammanfattande bedömning av styrelser och nämnders verksamhet under året som gått. Revisorerna gör även ett uttalande om de anser att fullmäktige ska tillstyrka eller avstyrka ansvarsfrihet för styrelser och nämnder.

Denna sammanställning visar bedömningar i revisionsberättelser tillbaka i tiden och är inriktad mot regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden. Tillsammans utgör regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden mer än 95 procent av fullmäktiges budget. Sammanställningen omfattar regionstyrelsen och dåvarande landstingsstyrelsen samt hälso- och sjukvårdsnämnden för perioden 2012 - 2022.

Grunder för anmärkning eller avstyrkt ansvarsfrihet

Kommunallagen ger inte någon vägledning om vilka förhållanden som ska gälla för att revisorerna ska kunna rikta anmärkning eller avstyrka ansvarsfrihet för styrelser och nämnder. I SKR:s skrift *God revisionssed* kan man dock läsa om begreppen anmärkning respektive avstyrkt ansvarsfrihet:

- **Anmärkning** riktar revisorerna vid allvarliga brister, men där konsekvenserna inte bedöms så allvarliga att det finns behov av att avstyrka ansvarsfrihet. Anmärkning använder revisorerna också som en sorts varning till styrelse eller nämnd när revisorerna vill uppmärksamma brister som kan komma att leda till att revisorerna avstyrker ansvarsfrihet ett eller flera år senare.
- **Avstyrkt ansvarsfrihet** föreslår revisorerna vid allvarliga brister i styrelsens eller nämnds ansvarstagande. Avstyrkt ansvarsfrihet kan också vara aktuellt vid tidigare påtalade brister som inte förbättrats eller efter tidigare lämnad anmärkning. Avstyrkt ansvarsfrihet behöver dock inte föregås av en anmärkning.

Om revisorerna riktar anmärkning eller avstyrker ansvarsfrihet ska de i revisionsberättelsen hänvisa till en eller flera grunder. Nedan finns en sammanställning med förklaringar till de grunder som enligt *God revisionssed* (som gäller för mandatperioden 2023 – 2026) kunde vara aktuella om revisorerna skulle lämna anmärkning eller avstyrka ansvarsfrihet.

Grunder vid ansvarsprövning enligt God revisionssed

Bristande måluppfyllelse - verksamhet. Styrelse eller nämnd uppnår inte fullmäktiges verksamhetsmål, uppdrag eller föreskrifter för verksamheten. Det handlar om väsentliga brister eller avvikelser. Styrelsen eller nämnden vidtar inte tillräckliga åtgärder för att styra verksamheten mot uppsatta mål och föreskrifter, t.ex. uppnå fastställda verksamhetsmål eller efterleva mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning. De har inte visat förmåga att inom givna förutsättningar leva upp till mål, beslut och föreskrifter.

Bristande måluppfyllelse – ekonomi. Fullmäktiges finansiella mål och riktlinjer (t.ex. upprätta budget, följa budgetramar, medelsförvaltning och förvaltning av pensionsavsättningar) uppnås/efterlevs inte. Det handlar om väsentliga och uppenbara brister eller avvikelser. Styrelsen eller nämnden vidtar inte tillräckliga åtgärder för att styra verksamheten mot uppsatta mål och föreskrifter, t.ex. följa budgetramen eller efterleva mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning. De har inte visat förmåga att inom givna förutsättningar leva upp till mål, beslut och föreskrifter.

Ohörsamhet/obstruktion. Styrelse eller nämnd är uppenbart ohörsam mot fullmäktiges mål, riktlinjer eller beslut. De fattar beslut som motverkar fullmäktiges mål eller uppdrag. Enskild ledamot eller en grupp ledamöter har visat uppenbar passivitet i form av upprepat avstående från att medverka i beslutsfattande.

Icke lagenlig verksamhet, brottslig gärning. Medveten eller omedveten lagöverträdelse eller lagtrots. Överträdelserna är tydliga och allvarliga. Det kan t.ex. handla om att den kommunala kompetensen överskridits eller att förslag i beredningsprocessen är lagstridiga från styrelsen till fullmäktige. Konsekvenser kan bli beslut som är olagliga. Det kan även handla om formella fel i beslutsprocesserna.

Brister i styrning och intern kontroll av verksamhet. Styrelse eller nämnd har inte säkerställt att verksamheten arbetar utifrån de beslut, riktlinjer, rutiner m.m. som nämnden lagt fast. De efterfrågar inte resultat och analys. De saknar tillfredsställande system för intern kontroll, alternativt är system och rutiner inte tillräckligt strukturerade och integrerade i organisationen och det löpande arbetet.

Styrelse eller nämnd kan också ha brustit i att redovisa sin situation till fullmäktige t.ex. efterfrågat nya riktlinjer eller inte redovisat någon åtgärdsplan.

Styrelsen har varit passiv eller brustit i sin uppsiktsplikt. Styrelsen har inte tagit en samordnande roll i kommunens interna kontrollsystem, vilket ofta åligger styrelsen enligt dess reglemente.

Brister i styrning och intern kontroll av ekonomi. Styrelse eller nämnd har inte säkerställt att verksamheten arbetar utifrån de ekonomiska beslut, riktlinjer, rutiner m.m. som nämnden lagt fast. De efterfrågar inte resultat och analys. De kan också ha brustit i att redovisa sin situation till fullmäktige, t.ex. efterfrågat nya riktlinjer eller inte redovisat någon åtgärdsplan.

Budgeten följs inte och ekonomistyrningen är inte tillräcklig. Den löpande redovisningen (bokföringen) är otillräcklig eller ofullständig eller har andra uppenbara brister som försvårar styrning, ledning, uppföljning och kontroll.

Styrelse eller nämnd saknar tillfredsställande system för intern kontroll, alternativt är system och rutiner inte tillräckligt strukturerade och integrerade i organisationen och det löpande arbetet.

Styrelsen har varit passiv eller brustit i sin uppsiktsplikt. Styrelsen har inte tagit en samordnande roll i kommunens interna kontrollsystem, vilket ofta åligger styrelsen enligt dess reglemente.

Otillräcklig beredning av ärenden. Ärenden kan ha beslutats utan beredning (mellan styrelse/nämnd och fullmäktige), vilket kan få oönskade effekter på verksamhet,

ekonomi och förtroende. Bristande beredning kan t.ex. ha vilselett fullmäktige att fatta felaktiga eller otydliga beslut. Ett exempel kan vara otillräcklig beredning av budgeten. Väsentliga avsteg och brister i beredningsarbetet har förekommit t.ex. mot fastställda rutiner eller riktlinjer i övrigt vad gäller handläggning och beredning. Det kan även röra sig om bristande insyn i beslutsärenden genom att beredningen sköts informellt och inte formaliserat.

Obehörigt beslutsfattande. Styrelse, nämnd eller enskild ledamot har fattat beslut utan att det finns stöd för detta i reglemente, delegation eller i uppdrag från fullmäktige. Besluten är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Ej rättvisande redovisning. Årsredovisningen och/eller delårsrapport är inte upprättade enligt LKBR och/eller god redovisningssed i kommunal verksamhet. Det finns väsentliga avvikelser som gör att årsredovisningen och/eller delårsrapport inte visar rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomiska ställning. Exempel kan vara felaktigt periodiserade statliga bidrag eller felaktigt redovisade avsättningar till pensionsavsättningar.

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting. *God revisionssed i kommunal verksamhet 2012.*

3. Regionstyrelsen

I tabellen nedan finns en sammanställning med den kritik som revisorerna lämnat i revisionsberättelser under åren 2012 – 2022. Tabellen utgår från de grunder för ansvarsprövning som finns i god revisionssed. Av tabellen framgår att kritiken mot regionstyrelsen och dåvarande landstingsstyrelsen handlat om brister i måluppfyllelse, styrning och kontroll och otillräcklig beredning.

För år 2014 lämnade revisorerna två revisionsberättelser. Två av revisorerna lämnade anmärkning mot dåvarande landstingsstyrelsen för otillräcklig uppsikt över hälso- och sjukvårdsnämnden. Fem av revisorerna bedömde att bristerna i uppsikten inte var så allvarliga att de skulle lämna anmärkning. I övrigt var de två revisionsberättelserna samstämmiga.

Kritik mot regionstyrelsen och landstingsstyrelsen under åren 2012 – 2022

Grund för ansvarsprövning	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bristande måluppfyllelse				X	X	X	X	X	X	X	X
Ohörsamhet/obstruktion											
Icke lagenlig verksamhet, brottslig gärning											
Brister i styrning och intern kontroll	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Otillräcklig beredning av ärenden	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Obehörigt beslutsfattande											
Ej rättvisande redovisning											
Beviljad ansvarsfrihet	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Icke beviljad ansvarsfrihet											
Anmärkning			X								

Revisionsberättelsen för år 2012

Revisorerna uttryckte oro över landstingets ekonomiska utveckling. Trots att landstinget år 2012 fick intäkter på ca 120 miljoner kronor av engångskaraktär i form av återbetalda sjukförsäkringspremier så återstod 30 miljoner kronor av tidigare underskott på 117 miljoner kronor som man inte lyckades återställa. Verksamheternas resultat som också påverkades positivt av de återbetalda sjukförsäkringspremierna redovisade nettokostnader som var 26 miljoner kronor högre än budgeterat. En huvuddel av underskottet kom från hälso- och sjukvårdsnämndens verksamheter. Revisorerna konstaterade att landstinget stod inför stora framtida ekonomiska utmaningar. För sitt eget ansvarsområde hade landstingsstyrelsen ett underskott på 9,5 miljoner kronor vilket motsvarade en budgetavvikelse med -0,3 procent.

Revisorerna bedömde att landstingsstyrelsen inte hade en tillräckligt utvecklad styrning och kontroll. Landstingets regelverk var inte reviderat sedan år 2009 och landstingsstyrelsen hade inte lyckats införa ett ledningssystem. En annan iakttagelse var att landstingsstyrelsen inte hade säkerställt en fungerande ärendebehandling. Flera av revisorernas fördjupade granskningar visade på stora brister i styrningen och kontrollen.

Revisorerna bedömde att landstingsstyrelsen hade utvecklat sitt arbete med den interna kontrollen. Flera av de kontroller styrelsen beslutat om i sin internkontrollplan var dock inte tillräckligt specifika när det gällde hur och med vilken omfattning kontrollerna skulle genomföras. En svaghet var att flera av kontrollerna inte blev återrapporterade med tillräcklig kvalitet. Landstingsstyrelsen hade heller inte säkerställt att samtliga övriga styrelser och nämnder rapporterat om sitt arbete med den interna kontrollen. Detta hade i sin tur medfört att landstingsstyrelsen saknat ett komplett underlag för att utvärdera landstingets samlade system för intern kontroll.

Revisorerna uppmärksammade att landstingsstyrelsen inte hade uppfyllt sin uppsiktsplikt över övriga nämnder och kommunala företag. På samma sätt som tidigare år var styrelsens uppsikt begränsad till att ta del av protokoll, ekonomiska rapporter, delårsrapporter och årsrapporter.

När det gällde redovisningen av måluppfyllelsen så konstaterade revisorerna att landstingsstyrelsens årsredovisning inte var utformad på sådant sätt att det gick att bedöma om styrelser och nämnder hade genomfört sina verksamheter i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag.

Trots lämnad kritik ansåg revisorerna att fullmäktige skulle ge landstingsstyrelsen ansvarsfrihet.

Revisionsberättelsen för år 2013

För år 2013 redovisade landstinget ett positivt balanskravsresultat med 135 miljoner kronor. Landstinget kunde därmed återställa tidigare års underskott på 30 miljoner kronor. Verksamheterna hade ett resultat som avvek med -26 miljoner kronor i förhållande till budget. Landstingets och verksamheternas resultat påverkades positivt av en utbetalning med 115 miljoner kronor för försäkringspremier från AFA Försäkring. Landstingsstyrelsen redovisade för sitt verksamhetsområde ett överskott med 27 miljoner kronor i förhållande till budget. Revisorerna konstaterade att det var tillfälliga intäkter som bidrog till det positiva ekonomiska resultatet.

Revisorerna var oroliga över verksamheternas strukturella underskott och framförde att de i flera år hade uttryckt oro för landstingets ekonomi.

Revisorerna bedömde att landstingsstyrelsen inte hade en tillräckligt utvecklad styrning och kontroll. Exempel på brist var de otydliga ansvarsförhållanden som fanns mellan landstingsstyrelsen och övriga nämnder. Ett annat exempel var att det saknades ett fungerande ledningssystem. Inom många områden saknas i landstinget regler och rutiner som var formellt beslutade.

I vissa delar var landstingsstyrelsens arbete med den interna kontrollen alltför utvecklat. Det handlade främst om att de kontroller som styrelsen beslutat om i sin internkontrollplan inte var genomförda eller återrapporterade till styrelsen med tillräcklig kvalitet.

Landstingsstyrelsens uppsikt över övriga nämnder och kommunala företag m.fl. hade för år 2013 varit begränsad till att styrelsen hade tagit del av protokoll, ekonomisk rapportering, delårsrapporter och årsrapporter. Detta var inte tillräckligt för att landstingsstyrelsen skulle uppfylla sin uppsiktsplikt.

När det gällde återrapporteringen till fullmäktige om resultaten för verksamhetsmålen så konstaterade revisorerna att landstingsstyrelsens redovisning inte var tillräckligt utvecklad för att man skulle kunna bedöma om resultaten var förenliga med fullmäktiges övergripande mål.

Revisorerna bedömde sammantaget att landstingsstyrelsen i allt väsentligt hade bedrivit sina verksamheter på ett tillfredsställande sätt. Revisorerna föreslog att landstingsstyrelsen skulle få ansvarsfrihet.

Revisionsberättelsen för år 2014

Landstinget redovisade för år 2014 ett positivt resultat på 171 miljoner kronor vilket var ett överskott med 41 miljoner kronor i förhållande till budget. Balanskravsresultatet uppgick till ett överskott på 111 miljoner kronor. Det positiva resultatet var till stor del en effekt av en skattehöjning och god utveckling på den finansiella marknaden. Skattehöjningen skulle täcka minskat statligt utjämningsbidrag år 2014 – 2016 till följd av förändringar i det kommunala utjämningsystemet. Fullmäktige aviserade om ytterligare en skattehöjning fram till år 2019 för att täcka upp för det minskade utjämningsbidraget. För det egna ansvarsområdet redovisade landstingsstyrelsen ett överskott i förhållande till budget med 20 miljoner kronor.

Verksamheternas budgetunderskott uppgick till -126 miljoner kronor. En huvuddel av underskottet kom från hälso- och sjukvårdsnämndens verksamheter. Revisorerna uttryckte oro över att verksamheternas kostnader översteg den finansiering som fanns att tillgå i form av skatter, statsbidrag och vårdintäkter.

För år 2014 lämnade revisorerna två revisionsberättelser. I båda revisionsberättelserna föreslog revisorerna beviljad ansvarsfrihet för landstingsstyrelsen. Två av revisorerna lämnade en anmärkning mot landstingsstyrelsen för otillräcklig uppsikt över hälso- och sjukvårdsnämnden. Hälso- och sjukvårdsnämnden redovisade för år 2014 ett ekonomiskt underskott mot budget med 150 miljoner kronor vilket motsvarade en avvikelse med -4 procent. De två revisorerna som lämnade anmärkningen ansåg att landstingsstyrelsen inte hade agerat i tillräckligt med anledning av hälso- och sjukvårdsnämndens återkommande budgetavvikelser.

Övriga fem revisorer instämde i kritiken om att landstingsstyrelsens uppsikt inte var tillräckligt utvecklad. Efter dialog med landstingsstyrelsen om åtgärder beslutade de fem revisorerna att de inte skulle rikta en anmärkning mot landstingsstyrelsen.

I övrigt var de två revisionsberättelserna samstämmiga. I sammanfattning lämnade revisorerna följande kritik mot landstingsstyrelsen:

- Landstinget saknade ett fungerande ledningssystem. Inte heller landstingets regelverk var uppdaterat på flera år. Detta bidrog till svårigheter i den politiska styrningen men också för verksamheterna att veta hur processer skulle vara utformade och vilka regler som gällde i landstinget.
- Tjänstepersonsstödet var i flera avseenden för svagt utvecklat. Outvecklad ärendeberedning, otydligheter i ansvar och befogenheter och frånvaro av formellt beslutade processer, arbetsformer och rutiner bidrog till svårigheter för styrelser och nämnder att styra sina ansvarsområden.
- Landstingsstyrelsens beredning av fullmäktiges budget var inte tillräckligt utvecklad.
- Landstingsstyrelsens uppsikt var inte tillräcklig.

Revisionsberättelsen för år 2015

För år 2015 redovisade landstinget ett negativt resultat på 112 miljoner kronor i förhållande till budget. Balanskravet för år 2015, där resultatet justerats enligt särskilda regler i kommunallagen, var positivt med ett överskott på 4 miljoner kronor. Till viss del var det en gynnsam utveckling på den finansiella marknaden som bidrog till landstingets positiva ekonomiska resultat. Även andra tillfälliga intäktsförstärkningar såsom utbetalningar för tidigare utförd regionvård och från AFA Försäkring bidrog till det positiva resultatet. Verksamheterna redovisade ett underskott mot budget med 242 miljoner kronor. På samma sätt som tidigare år var det framför allt hälso- och sjukvårdsnämndens verksamheter som hade stora underskott. Revisorerna uttryckte åter oro över verksamheternas återkommande underskott. Landstinget gick in i år 2016 med en kostnadsnivå som var drygt 300 miljoner kronor högre än finansieringen. För sitt ansvarsområde som nämnd redovisade landstingsstyrelsen ett underskott med 42 miljoner kronor vilket motsvarade en negativ avvikelse med 1,4 procent i förhållande till budget. För flera av sina andra mål redovisade landstingsstyrelsen också svaga resultat. I sammanfattning hade revisorerna följande iakttagelser:

- Landstingsstyrelsen hade på samma sätt som flera övriga nämnder en svag styrning och kontroll över sitt ansvarsområde.
- Tjänstepersonsstödet var i flera avseenden för svagt utvecklat. Outvecklad ärendeberedning, otydligheter i ansvar och befogenheter och frånvaro av formellt beslutade processer, arbetsformer och rutiner bidrog till svårigheter i styrningen och kontrollen.
- Landstinget saknade ett fungerande ledningssystem. Detta bidrog till svårigheter i den politiska styrningen men också för verksamheterna att veta hur processer skulle vara utformade och vilka regler som gällde i landstinget.

- Landstingsstyrelsens beredning av fullmäktiges budget var inte tillräckligt utvecklad.
- Landstingsstyrelsen och flera av nämnderna hade svag måluppfyllelse.
- Landstingsstyrelsens uppsikt var inte tillräcklig.

Revisorerna ansåg att landstingsstyrelsen behövde utveckla sin styrning. Revisorerna bedömde dock att styrelsen i allt väsentligt hade genomfört sina verksamheter på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Revisorerna föreslog att landstingsstyrelsen skulle få ansvarsfrihet.

Revisionsberättelsen för år 2016

Landstinget hade år 2016 ett positivt resultat på 97 miljoner kronor i förhållande till budget. Balanskravet var också positivt med ett överskott på 71 miljoner kronor. Hela överskottet förklarades med realisationsvinster till följd av omplaceringar i värdepappersportföljen. Verksamheterna hade ett underskott med 262 miljoner kronor. Det var framför allt hälso- och sjukvårdsnämndens verksamheter som hade stora underskott. Revisorerna uttryckte åter oro för landstingets ekonomi. Revisorerna ansåg att det var allvarligt att verksamheternas kostnader åter översteg den finansiering som fanns att tillgå i form av skatter, statsbidrag och vårdintäkter. Landstingsstyrelsen redovisade som nämnd ett underskott med 33 miljoner kronor. Det var en negativ avvikelse med 1,1 procent i förhållande till budget. För flera av verksamhetsmålen redovisade styrelsen också svaga resultat. För hela landstinget lämnade revisorerna följande sammanfattande bedömningar:

- Landstingsstyrelsen och flera nämnder hade svag styrning och kontroll över sina ansvarsområden.
- Tjänstepersonsstödet till styrelser och nämnder var i flera avseenden för svagt utvecklat. Utvecklad ärendeberedning, otydligheter i ansvar och befogenheter, frånvaro av formellt beslutade processer, arbetsformer, rutiner med mera bidrog till stora svårigheter för styrelser och nämnder att styra.
- Landstinget saknade ett fungerande ledningssystem. Detta bidrog till svårigheter i den politiska styrningen men också för verksamheterna att veta hur processer skulle vara utformade och vilka regler som gällde i landstinget.
- Landstingsstyrelsens beredning av fullmäktiges budget var inte tillräckligt utvecklad.
- Hälso- och sjukvårdsnämnden, nämnden för funktionshinder och habilitering och kostnämnden i Lycksele hade väsentliga avvikelser i förhållande till budget. Landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och nämnden för funktionshinder och habilitering hade svaga resultat för flera av sina verksamhetsmål.
- Landstingsstyrelsens uppsikt var inte tillräcklig.

Trots lämnad kritik ansåg revisorerna att landstingsstyrelsen skulle få ansvarsfrihet.

Revisionsberättelsen för år 2017

För år 2017 redovisade landstinget ett positivt resultat på 145 miljoner kronor. I förhållande till budget var det ett underskott med 10 miljoner kronor. Balanskravet för år 2017 var positivt med ett överskott på 132 miljoner kronor. Överskottet kunde i huvudsak förklaras med realisationsvinster från värdepappersportföljen. Verksamheterna redovisade ett underskott mot budget med 360 miljoner kronor. En huvuddel av underskottet kom från hälso- och sjukvårdsnämndens verksamheter. I revisionsberättelsen konstaterade revisorerna att de under flera år uttryckt oro för verksamheternas dåliga ekonomiska resultat. Revisorerna var också kritiska till att landstingsstyrelsens beredning av fullmäktiges budget var outvecklad. Revisorerna ansåg att landstingsstyrelsen på ett bättre sätt borde ha analyserat riskerna i förslaget till hälso- och sjukvårdsnämndens budget.

För sitt ansvarsområde som nämnd redovisade landstingsstyrelsen ett underskott med 84 miljoner kronor vilket motsvarade en avvikelse med -2,6 procent i förhållande till budget. Även för flera av sina andra mål redovisade landstingsstyrelsen svaga resultat. Revisorernas samlade bedömning var att styrelsens interna kontroll inte var tillräcklig och att det redovisade resultaten inte var förenliga med fullmäktiges mål.

I sammanfattning hade revisorerna följande iakttagelser:

- Landstingsstyrelsen hade på samma sätt som flera övriga nämnder en svag styrning och kontroll över sitt ansvarsområde. Revisorerna bedömde att den svaga styrningen bidrog till att försämma resultaten.
- Tjänstepersonsstödet var i flera avseenden för svagt utvecklat. Outvecklad ärendeberedning, otydligheter i ansvar och befogenheter och frånvaro av formellt beslutade processer, arbetsformer och rutiner bidrog till svårigheter i styrningen och kontrollen.
- Landstinget saknade ett fungerande ledningssystem. Detta bidrog till svårigheter i den politiska styrningen men också för verksamheterna att veta hur processer skulle vara utformade och vilka regler som gällde i landstinget.
- Landstingsstyrelsens beredning av fullmäktiges budget var inte tillräckligt utvecklad.
- Landstingsstyrelsens kontroll över fastighetsinvesteringar var inte tillräckligt utvecklad.
- Landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och nämnden för funktionshinder och habilitering hade svaga resultat för flera av sina verksamhetsmål.

Revisorerna föreslog att landstingsstyrelsen skulle få ansvarsfrihet.

Revisionsberättelsen för år 2018

För år 2018 redovisade landstinget ett positivt resultat på 35 miljoner kronor. I förhållande till budget var det ett underskott med 101 miljoner kronor. Balanskravet för år 2018, där resultatet justerats enligt särskilda regler i kommunallagen, var positivt med ett överskott på 68 miljoner kronor. Överskottet förklaras med realisationsvinster från landstingets medelsförvaltning. Landstingets verksamheter hade

ett underskott mot budget med 496 miljoner kronor. Aldrig tidigare hade verksamheterna haft ett så stort underskott.

Revisorerna uttryckte oro över att verksamheterna år efter år redovisade stora underskott. Det var allvarligt att verksamheternas kostnader återkommande översteg den finansiering som fanns att tillgå i form av skatter, statsbidrag och vårdintäkter. Revisorerna var kritiska till landstingsstyrelsens utvecklade beredning av fullmäktiges budget. Revisorerna ansåg att landstingsstyrelsen på ett bättre sätt i förslaget till budget borde ha analyserat de risker som fanns när det gällde förutsättningarna för landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden att klara sina budgetar. Revisorerna var också kritiska till att landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden år 2018 inte vidtog tillräckliga åtgärder för att klara fullmäktiges budget.

För sitt ansvarsområde som nämnd redovisade landstingsstyrelsen ett underskott med 169 miljoner kronor vilket motsvarade en avvikelse med -5,2 procent i förhållande till budget. Fördjupade granskningar år 2018 visar att landstingsstyrelsen inte hade en tillräckligt utvecklad styrning och kontroll. Frånvaro av ett fungerande ledningssystem, utvecklad ärendeberedning och svagt utvecklat tjänstepersonsstöd bidrog till att landstingsstyrelsen inte hade en tillräcklig styrning och kontroll. Exempel på otillräcklig ärendeberedning var att landstingsstyrelsen inte hanterade beslut om fastighetsinvesteringar på rätt sätt. Trots att fullmäktige bestämt att det var fullmäktige som skulle besluta om investeringar över 50 miljoner kronor tog landstingsstyrelsen flera sådana beslut. Revisorernas sammantagna bedömning var dock att landstingsstyrelsen i allt väsentligt genomförde verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Revisorerna föreslog att landstingsstyrelsen skulle få ansvarsfrihet.

Sammanfattningsvis hade revisorerna följande iakttagelser i revisionsberättelsen:

- Landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden hade för år 2018 väsentliga avvikelser i förhållande till budget. Hälso- och sjukvårdsnämnden hade också svaga resultat för sina verksamhetsmål.
- Landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden hade för år 2018 svag styrning och kontroll över sina ansvarsområden. Revisorerna bedömde att den svaga styrningen bidrog till att försämma resultaten för styrelsen och nämnden. Även flera av de övriga nämnderna hade för svagt utvecklad styrning och kontroll.
- Tjänstepersonsstödet till landstingsstyrelsen och övriga nämnder var i flera avseenden för svagt utvecklat. Utvecklad ärendeberedning, otydligheter i ansvar och befogenheter och frånvaro av formellt beslutade processer, arbetsformer och rutiner bidrog till stora svårigheter för styrelsen och nämnderna att styra sina ansvarsområden.
- Landstinget saknade ett fungerande ledningssystem. Detta bidrog till svårigheter i den politiska styrningen men också för verksamheterna att veta hur processer skulle vara utformade och vilka regler som gällde i landstinget.
- Landstingsstyrelsens beredning av fullmäktiges budget var inte tillräcklig.
- Landstingsstyrelsens uppsikt var inte tillräcklig.

Till följd av allvarliga brister i folkhögskolestyrelsens förvaltning av Kempefondens slöjdlinje och svagt utvecklad styrning och kontroll lämnade revisorerna en anmärkning till folkhögskolestyrelsen. Revisorerna föreslog att folkhögskolestyrelsens ordförande inte skulle beviljas ansvarsfrihet. Fullmäktige instämde med revisorerna om anmärkningen och att folkhögskolestyrelsens ordförande inte skulle få ansvarsfrihet.

Revisionsberättelsen för år 2019

För år 2019 redovisade regionen ett positivt resultat på 225 miljoner kronor. I förhållande till budget var det ett överskott med 144 miljoner kronor. Bidragande orsaker till att regionen redovisade överskott var en ändrad värderingsprincip för finansiella tillgångar samt ökade riktade statsbidrag som kom sent på året. Balanskravsresultatet för år 2019 var negativt med ett underskott på 333 miljoner kronor. Detta underskott skulle enligt kommunallagen återställas inom tre år. Regionens verksamheter hade ett underskott mot budget med 483 miljoner kronor. För sitt ansvarsområde som nämnd redovisade regionstyrelsen ett underskott med 101 miljoner kronor vilket motsvarade en avvikelse med -3,5 procent i förhållande till budget.

Revisorerna menade att det inte var hållbart att regionens verksamheter år efter år redovisar stora underskott. Det var allvarligt att verksamheternas kostnader åter översteg den finansiering som fanns att tillgå i form av skatter, statsbidrag och vårdintäkter. Revisorerna påtalade att de under flera år uttryckt oro för verksamheternas ekonomi. De var kritiska till regionstyrelsens utvecklade beredning av fullmäktiges budget och ansåg att regionstyrelsen på ett bättre sätt i förslaget till 2019 års budget borde ha analyserat de risker som fanns när det gällde förutsättningarna för styrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden att klara sina budgetar. Revisorerna var också kritiska till att regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden inte vidtog tillräckliga åtgärder för att klara fullmäktiges budget.

Revisorernas fördjupade granskningar år 2019 visade att regionstyrelsen inte hade en tillräckligt utvecklad styrning och kontroll. Frånvaro av ett fungerande ledningssystem, utvecklad ärendeberedning och svagt utvecklat tjänstepersonsstöd bidrog till att styrelsen inte hade en tillräcklig styrning och kontroll. Regionstyrelsens uppsikt över övriga nämnder och kommunala företag var heller inte tillräckligt utvecklad. Revisorerna menade att styrelsen inför kommande år borde öka sin ambitionsnivå.

Revisorerna påtalade också att ägarstyrningen av regionens kommunala bolag var för svagt utvecklad. I regionen saknades strukturer och organisering för en väl fungerande ägarstyrning. Flera av bolagens ägardirektiv och bolagsordningar var inaktuella och i behov av revideringar.

Revisorernas sammantagna bedömning var dock att regionstyrelsen i allt väsentligt genomförde verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Revisorerna föreslog att regionstyrelsen skulle få ansvarsfrihet.

Revisionsberättelsen för år 2020

För år 2020 redovisade regionen ett positivt resultat på 98 miljoner kronor. I förhållande till budget var det ett underskott med -46 miljoner kronor. Bidragande orsaker till att regionen redovisade överskott var stora riktade och generella

statsbidrag kopplade till pandemin på totalt cirka 750 miljoner kronor. Balanskravsresultatet för år 2020 var positivt med ett överskott på 376 miljoner kronor. Det innebär att det negativa balanskravsresultatet från år 2019 på -333 miljoner kronor blev helt återställt. Regionens verksamheter hade ett överskott mot budget med 67 miljoner kronor.

På grund av effekterna av pandemin var det svårt att analysera resultatet. Verksamheterna hade ett överskott tack vare statsbidrag. Det var dock rimligt att anta att ett strukturellt underskott fanns kvar. Revisorerna framförde att det inte var troligt att regionen skulle få lika höga statsbidrag när pandemin var över. Revisorerna var oroliga över att det fanns risk för betydande underskott efter pandemin.

För sitt ansvarsområde som nämnd redovisade regionstyrelsen ett överskott med 298 miljoner kronor, vilket motsvarade +10,3 procent i förhållande till budget. Bidragande orsaker var statsbidrag och ett förändrat beräkningsunderlag för pensioner.

I revisionsberättelsen riktade revisorerna kritik mot att styrelsen inte hade en tillräckligt utvecklad styrning och kontroll. Otydliga ansvarsförhållanden, outvecklad ärendebereidning, frånvaro av fungerande ledningssystem och svagt tjänstepersonsstöd bidrog till att styrelsen inte hade en tillräcklig styrning och kontroll. Revisorerna riktade också kritik mot att ägarstyrningen av regionens kommunala bolag var för svagt utvecklad. I regionen saknades strukturer och organisering för en väl fungerande ägarstyrning. Flera av bolagens ägardirektiv och bolagsordningar var inaktuella och i behov av revideringar. Revisorernas samlade bedömning var att regionstyrelsen i allt väsentligt hade genomfört verksamheten på ett ändamålsenligt sätt.

Revisionsberättelsen för år 2021

År 2021 hade regionen ett positivt resultat på 1 398 miljoner kronor. I förhållande till budget var det ett överskott med 1 240 miljoner kronor. Bidragande orsaker till överskottet var omfattande statsbidrag kopplade till pandemin på totalt cirka 911 miljoner kronor, goda skatteintäkter och en stark utveckling på den finansiella marknaden. Balanskravsresultatet för år 2021 var positivt med ett överskott på 476 miljoner kronor. Regionens verksamheter hade ett överskott mot budget med 3 miljoner kronor.

Även om regionen redovisade ett starkt ekonomiskt resultat framförde revisorerna att det inte var troligt att regionen skulle få statsbidrag i samma omfattning kommande år. Revisorerna bedömde att det var rimligt att anta att de strukturella underskott som fanns före pandemin fanns kvar.

För sitt ansvarsområde som nämnd redovisade regionstyrelsen ett underskott med -165 miljoner kronor, vilket motsvarade -5,3 procent i förhållande till budget. Till största del bestod underskottet av en engångskostnad på 326 miljoner kronor på grund av att pensionsskulden beräknades på ett annat sätt.

Revisorerna kritiserade regionstyrelsen för att den inte hade en tillräckligt utvecklad styrning och kontroll. Otydliga ansvarsförhållanden, outvecklad ärendebereidning, frånvaro av fungerande ledningssystem och svagt tjänstepersonsstöd bidrog till att styrningen och kontrollen inte var tillräcklig. Revisorerna riktade också kritik mot att ägarstyrningen av regionens kommunala bolag var för svagt utvecklad.

Revisorernas samlade bedömning var att regionstyrelsen i allt väsentligt hade genomfört verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Revisorerna föreslog att regionstyrelsen skulle få ansvarsfrihet.

Revisionsberättelsen för år 2022

För år 2022 hade regionen ett negativt resultat på - 202 miljoner kronor. I förhållande till budget var det ett underskott med -379 miljoner kronor. Bidragande orsaker till underskottet var en negativ utveckling på pensionsportföljen. Skatteintäkter och generella statsbidrag hade överskott. Regionens verksamheter redovisade ett underskott mot budget med -97 miljoner kronor. Balanskravsresultatet för år 2022 var positivt med ett överskott på 870 miljoner kronor. Regionens soliditet inklusive pensionsåtagande var -8,6 procent. För år 2023 hade styrelsen budgeterat ett underskott och revisorerna bedömde att det fanns risk för betydande underskott som skulle bli svårt att återställa.

För sitt ansvarsområde som nämnd redovisade regionstyrelsen ett överskott med -122 miljoner kronor, vilket motsvarade +3,5 procent i förhållande till budget. Det största orsakerna till överskottet var dels lägre pensionskostnader, dels lägre kostnader för beställning av primärvård.

Revisorerna kritiserade regionstyrelsen för att den inte hade en tillräckligt utvecklad styrning och kontroll. Otydliga ansvarsförhållanden mellan regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden och ett svagt tjänstemannastöd bidrog till att styrningen och kontrollen inte var tillräcklig. Flera av bristerna var sådana som revisorerna tidigare påtalat. Bristerna var i sådan omfattning att de underminerade förutsättningarna för den demokratiska styrningen. Revisorerna ansåg att problemen med den strategiska styrningen byggts upp under en lång tid och att det inte var hållbart att brister inte blir åtgärdade.

Revisorernas samlade bedömning var att regionstyrelsen i allt väsentligt hade genomfört verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Revisorerna föreslog att regionstyrelsen skulle få ansvarsfrihet.

4. Hälso- och sjukvårdsnämnden

I revisionsberättelser under åren 2012 – 2022 har hälso- och sjukvårdsnämnden fått kritik för att nämnden inte haft en tillräckligt utvecklad styrning och kontroll. Kritiken hänger delvis samman med att det funnits otydligheter i ansvarsförhållanden mellan nämnden och regionstyrelsen samt i frågan om nämndens tjänstepersonsstöd. Nämnden har också fått kritik för att nämnden saknat fungerande ledningssystem och ärendeberedning för sitt ansvarsområde. Nämnden har också haft stora ekonomiska underskott och svaga resultat för verksamhetsmålen.

Av tabellen nedan framgår att revisorerna under perioden 2012 – 2022 har föreslagit att hälso- och sjukvårdsnämnden skulle få ansvarsfrihet. Revisorerna har inte lämnat någon anmärkning mot nämnden.

Kritik mot hälso- och sjukvårdsnämnden under åren 2012 – 2022

Grund för ansvarsprövning	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bristande måluppfyllelse		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Ohörsamhet/obstruktion											
Icke lagenlig verksamhet, brottslig gärning											
Brister i styrning och intern kontroll	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Otillräcklig beredning av ärenden	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Obehörigt beslutsfattande											
Ej rättvisande redovisning											
Beviljad ansvarsfrihet	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Icke beviljad ansvarsfrihet											
Anmärkning											

Revisionsberättelsen för år 2012

Återbetalda försäkringspremier från AFA Försäkring bidrog till att förbättra nämndens resultat. Nämnden hade dock ett underskott med 19 miljoner kronor. I förhållande till budget var det en avvikelse med -0,5 procent.

Det fanns oklarheter kring nämndens ansvar och roll som behövde utredas. Hälso- och sjukvårdsnämnden utgjorde enligt fullmäktiges reglemente hälso- och sjukvårdsnämnd. Landstingsstyrelsen ansvarade för förvaltningen. Mellan nämnden och styrelsen fanns inga överenskommelser, uppdragsavtal eller liknande som reglerade i vilka delar landstingsstyrelsens förvaltning skulle utföra verksamhet åt hälso- och sjukvårdsnämnden. Nämnden saknade fungerande ledningssystem och ärendeberedning för sitt verksamhetsområde. Nämnden saknade dessutom en delegationsordning. Flera av revisorernas fördjupade granskningar visade på brister i nämndens styrning och kontroll. Revisorerna bedömde att hälso- och sjukvårdsnämnden inte hade en tillräckligt utvecklad kontroll. Positivt var att nämnden hade utvecklat sitt arbete med att ta fram en internkontrollplan. En svaghet var att flera av kontrollerna i internkontrollplanen inte hade blivit återrapporterade med tillräcklig kvalitet. Revisorernas samlade bedömning var att verksamheten var genomförd på ett ändamålsenligt sätt. Revisorerna föreslog att nämnden skulle få ansvarsfrihet.

Revisionsberättelsen för år 2013

Nämnden hade ett underskott mot budget med 53 miljoner kronor vilket motsvarade en avvikelse på - 1,5 procent. Detta trots att nämnden hösten 2013 fick en tillfällig inkomstförstärkning med 88 miljoner kronor i form av återbetalda försäkringspremier från AFA Försäkring. Nämnden hade även svaga resultat för sina verksamhetsmål.

Revisorerna bedömde att nämnden inte hade en tillräckligt utvecklad styrning och kontroll. Ansvarsfördelningen mellan nämnden och landstingsstyrelsen var otydlig. Nämnden hade verksamhetsansvar men ingen egen förvaltning. Det var oklart i vilken grad nämnden hade inflytande över förvaltningen som låg under landstingsstyrelsen. Ett konkret exempel på bristande kontroll var att nämnden sakade ett fungerande ledningssystem. Inom många områden saknades regler och rutiner som var formellt beslutade. Revisorerna ansåg att verksamheten sammantaget var genomförd på ett ändamålsenligt sätt. Revisorerna föreslog att nämnden skulle få ansvarsfrihet.

Revisionsberättelsen för år 2014

Nämndens underskott var betydligt större än tidigare år. År 2014 uppgick underskott till 150 miljoner kronor vilket motsvarade en avvikelse på -4 procent i förhållande till budget. Nämnden hade även svaga resultat för verksamhetsmål om tillgänglighet. Revisorerna bedömde att nämnden inte hade en tillräcklig styrning och kontroll. Flera av de fördjupade granskningarna visade på brister i nämndens styrning och kontroll. Frånvaro av ledningssystem, outvecklad ärendeberedning och otydligheter i tjänstepersonsstöd bidrog till nämndens svårigheter att styra. Trots kritiken ansåg revisorerna att hälso- och sjukvårdsnämnden skulle få ansvarsfrihet.

Som framgått lämnade två av revisorerna anmärkning mot landstingsstyrelsen för bristande uppsikt över hälso- och sjukvårdsnämnden. De två revisorerna ansåg att landstingsstyrelsen inte tillräckligt hade uppmärksammat nämndens ekonomiska problem och vidtagit åtgärder för att hjälpa nämnden att klara sin budget.

Revisionsberättelsen för år 2015

Nämnden redovisade ett ekonomiskt underskott mot budget med 198 miljoner kronor. Det motsvarade en avvikelse på -5 procent i förhållande till budget. Aldrig tidigare hade nämnden haft ett så stort underskott. Även för andra mål, såsom för tillgänglighet och personal, var resultaten svaga. Positivt var att nämnden på olika sätt var aktiv för att utveckla sin styrning. Negativt var att de åtgärder som nämnden vidtog inte var tillräckliga för att åtgärda brister som revisorerna hade uppmärksammat tidigare år. Fördjupade granskningar visade att nämnden hade fortsatt svårt att styra och kontrollera sitt ansvarsområde. Outvecklad ärendeberedning, svagt utvecklat stöd från landstingsstyrelsens staber och frånvaro av fungerande ledningssystem var några orsaker till att styrningen och kontrollen inte var tillräcklig. Revisorernas samlade bedömning var att nämndens verksamhet var genomförd på ett ändamålsenligt sätt. Revisorerna föreslog att nämnden skulle få ansvarsfrihet.

Revisionsberättelsen för år 2016

För år 2016 hade nämnden ett underskott med 227 miljoner kronor i förhållande till budget vilket var en avvikelse med -5,6 procent. Underskottet hade ökat i förhållande till tidigare år. Resultaten för verksamhetsmål var också svaga. Positivt var att nämnden på olika sätt arbetade för att utveckla sin styrning och kontroll. Nytt för år 2016 var exempelvis att nämnden fick stöd av en hälso- och sjukvårdsdirektör och två biträdande hälso- och sjukvårdsdirektörer. Runt nämnden pågick också ett arbete med att bygga upp en stab. Flera fördjupade granskningarna visade dock att de åtgärder som nämnden hade vidtagit för att förbättra sin styrning och kontroll inte var tillräckliga. Outvecklad ärendeberedning, ännu otillräckligt stabsstöd och frånvaro av fungerande ledningssystem var några bakomliggande orsaker till att nämndens styrning och kontroll inte var tillräcklig. Revisorernas samlade bedömning var att verksamheten var genomförd på ett ändamålsenligt sätt. Revisorerna föreslog att nämnden skulle få ansvarsfrihet.

Revisionsberättelsen för år 2017

Nämnden redovisade ett underskott med 271 miljoner kronor vilket motsvarade en avvikelse med -6,5 procent i förhållande till budget. Det ekonomiska läget för nämnden var oroande. Även för flera av verksamhetsmålen var resultaten svaga. Revisorerna var positiva till att nämnden under år 2017 var aktiv i arbetet med att utveckla sin styrning. Revisorerna uppmärksammade att nämndens styrning hade utvecklats i jämförelse med tidigare år. Negativt var dock att nämnden fortfarande hade svårt att styra och kontrollera sitt ansvarsområde. Revisorerna bedömde att det behövdes krafttag från nämnden för att den framöver skulle kunna genomföra sitt uppdrag från fullmäktige. Revisorernas samlade bedömning var att nämndens interna kontroll inte var tillräcklig och att det redovisade resultaten inte var förenliga med fullmäktiges mål. Trots lämnad kritik mot svaga resultat och svagt utvecklad styrning bedömde revisorerna att verksamheten var genomförd på ett ändamålsenligt sätt. Revisorerna föreslog att nämnden skulle få ansvarsfrihet.

Revisionsberättelsen för år 2018

Nämnden redovisade ett underskott med 329 miljoner kronor. Det motsvarade en avvikelse på -7,3 procent i förhållande till budget. Nämnden hade inte tidigare haft så stort underskott. Även för verksamhetsmålen var resultaten svaga. Revisorerna påtalade att de i flera år hade uppmärksammat att det behövdes krafttag för att nämnden skulle klara av att genomföra sitt uppdrag från fullmäktige. Granskningar under året visade att nämnden hade svårt att styra och kontrollera sitt ansvarsområde. Revisorerna bedömde att nämndens styrning och kontroll inte var tillräcklig. Tack vare goda medicinska resultat och att NUS utsågs till landets näst bästa universitetssjukhus bedömde revisorerna att hälso- och sjukvårdsnämnden i allt väsentligt hade genomfört verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Revisorerna föreslog att nämnden skulle få ansvarsfrihet.

Revisionsberättelsen för år 2019

Nämnden redovisade ett stort underskott med 380 miljoner kronor. Det motsvarade en avvikelse på -7,7 procent i förhållande till budget. Även för verksamhetsmålen var resultaten svaga. Revisorerna påtalade att de i flera år uppmärksammat att det behövdes krafttag för att nämnden ska klara av att genomföra sitt uppdrag.

Revisorerna ansåg att nämnden var för passiv och inte hade vidtagit tillräckliga åtgärder under året.

Revisorernas granskningar visade att nämnden hade svårt att styra och kontrollera sitt ansvarsområde. Ett exempel på svag styrning fanns inom personalområdet. För år 2019 beslutade hälso- och sjukvårdsdirektören om anställningsrestriktivitet i syfte att minska antalet anställda och bromsa de ökade personalkostnaderna. År 2019 ökade personalen med 106 årsarbeten. Även kostnaderna för hyrpersonalen ökade. Revisorerna ansåg att nämnden inte hade vidtagit tillräckliga åtgärder för att klara sin personalbudget. För år 2019 uppgick underskottet för personal till 205 miljoner kronor.

Revisorerna framförde att de var medvetna om att Region Västerbotten inte var ensam om att ha problem med sin ekonomi och att hälso- och sjukvården var hårt ansträngd i hela landet. Revisorerna noterade också att nämndens verksamheter inom flera områden redovisade goda medicinska resultat. Positivt var också att tillgängligheten till specialiserad vård hade förbättrats jämfört med år 2018. Revisorerna bedömde att hälso- och sjukvårdsnämnden i allt väsentligt genomförde verksamheten på ett tillfredsställande sätt och föreslog att nämnden skulle få ansvarsfrihet.

Revisionsberättelsen för år 2020

Pandemin medförde att år 2020 var ett mycket speciellt år. Region Västerbotten ställde om verksamheten för att ta hand om patienter som blev sjuka i covid-19. Hälso- och sjukvårdsnämndens verksamheter genomförde stora insatser för att ställa om verksamheten och ta hand om patienter som drabbades av covid-19. Stora ansträngningar gjordes också för att upprätthålla den ordinarie hälso- och sjukvården och tandvården. Trots svaga resultat för verksamhetsmålen bedömde revisorerna att verksamheten var genomförd på ett ändamålsenligt sätt. Trots betydande tillskott av statsbidrag hade nämnden ett stort ekonomiskt underskott med -208 miljoner kronor. Det motsvarade en avvikelse på -3,9 procent i förhållande till budget.

Granskningar visade att nämnden hade svårt att styra och kontrollera sitt ansvarsområde. Revisorerna bedömde att otydliga ansvarsförhållanden i förhållande till regionstyrelsen och svagt tjänstepersonsstöd bidrog till nämndens svaga styrning. En genomgång av nämndens protokoll visade att nämnden var allt för passiv. Revisorerna påtalade att de i flera år hade framfört till nämnden att den behövde bli mer aktiv i sin styrning och kontroll.

Revisionsberättelsen för år 2021

Hälso- och sjukvårdsnämndens verksamheter genomförde under år 2021 stora insatser för att ta hand om patienter som drabbades av covid-19 och för att vaccinera befolkningen. Verksamheterna gjorde även stora ansträngningar för att ta hand om uppskjuten vård och upprätthålla den ordinarie hälso- och sjukvården och tandvården. Trots svaga resultat för verksamhetsmålen bedömde revisorerna att hälso- och sjukvårdsnämndens verksamhet i allt väsentligt var genomförd på ett ändamålsenligt sätt. Nämnden hade ett överskott med 139 miljoner kronor tack vare betydande tillskott av statsbidrag. Det motsvarade ett överskott med 2,6 procent i förhållande till budget. Revisorerna bedömde dock att de strukturella underskott som nämnden hade före pandemin kunde finnas kvar. Det var enligt

revisorerna inte rimligt att anta att statsbidragen skulle ligga på lika höga nivåer kommande år. Revisorerna framförde att det var angeläget att nämnden var aktiv och vidtog åtgärder så att den skulle klara av att hålla sin budget kommande år.

Granskningar för år 2021 visade att nämnden hade svårt att styra och kontrollera sitt ansvarsområde. Revisorerna bedömde att otydliga ansvarsförhållanden i förhållande till regionstyrelsen och svagt tjänstepersonsstöd bidrog till nämndens svaga styrning. En genomgång av nämndens protokoll visade att nämnden var allt för passiv. Revisorerna påpekade att de i flera år hade framfört till nämnden att den behövde bli mer aktiv i sin styrning.

Revisionsberättelsen för år 2022

Hälso- och sjukvårdsnämndens verksamheter var under år 2022 hårt pressade. Stora ansträngningar gjordes för att ta upprätthålla ordinarie hälso- och sjukvård och tandvård och samtidigt ta hand om uppskjuten vård. Trots svaga resultat för verksamhetsmålen bedömde revisorerna att hälso- och sjukvårdsnämndens verksamhet i allt väsentligt var genomförd på ett ändamålsenligt sätt. Nämnden hade ett underskott med -199 miljoner, vilket motsvarade ett underskott med -3,7 procent i förhållande till budget. Revisorerna framförde att det var angeläget att nämnden var aktiv och säkerställde att den klarade av att genomföra sin verksamhet inom budget.

Granskningar för år 2022 visade att nämnden hade svårt att styra och kontrollera sitt ansvarsområde. Revisorerna bedömde att otydliga ansvarsförhållanden i förhållande till regionstyrelsen och svagt tjänstepersonsstöd bidrog till nämndens svaga styrning. Det var oklart på vilket sätt stabsresurser och service i regionstyrelsens förvaltning skulle ge stöd till hälso- och sjukvårdsnämnden och samarbeta med nämndens verksamheter. En genomgång av nämndens protokoll visade att nämnden var allt för passiv. Revisorerna påtalade att de i flera år hade framfört till nämnden att den behövde bli mer aktiv i sin styrning och att det inom flera områden saknades strategisk styrning.

Umeå den 29 januari 2024

Richard Norberg
Revisionsdirektör

Clara Wiklund
Certifierad kommunal revisor

Revisionskontoret
Region Västerbotten